

zachycuje všechna řecká slova známá do r. 1960. Proti latinskému slovníku *Gradenwitzovu* (Laterniculi vocum Latinarum, Leipzig 1904) je v něm znesnadněno hledání tím, že slova jsou zařazena nejen podle koncovky, ale i podle místa přízvuku. Je tomu tak proto, že řecké koncovky jsou málo pestré, takže by se při případném nerozlišování podle přízvuku stal slovník málo přehledný. Takto jsou např. řazena slova na-*ās*, poté na-*ác*, posléze na-*aś*; obdobně -*ós*, -*oc*. Proto je třeba, aby se ten, kdo chce slovníku užívat s úspěchem, opravdu úvodní slova pročetl a u nejasných případů hledal případně i na několika místech.

Radislav Hošek

V edici The Faber Monographs on Pottery and Porcelain, publikované v nakladatelství Faber and Faber v Londýně, v níž je podáván přehled vývoje všech významných druhů světové keramiky a porcelánu, vydal *Arthur Lane* svazek *Greek Pottery*, 1963 (64 str., 100 tabulek, z toho 4 barevné); je to 2. vydání knihy vyšlé r. 1948 a ve dvou dalších přetiscích (1952, 1953). Kniha je věnována památce významného, předčasně zesnulého keramografa *Humfry Payne*. V stručném povšechně historicky zarámovaném přehledu je načrtnut vývoj řecké keramiky od doby mykénské do 4. stol. př. n. l. s charakteristickými ukázkami jejích druhů. Podáno je základní poučení o technologii výroby a způsobech malby na *vázách*, o jejich tvarech, účelovosti a funkci jednotlivých typů s poukazem na vztah kerameuta a malíře *váz* k velké malbě, pojednáno je o užitých barvách a ornamentice.

Jednotlivá vývojová období a druhy keramiky podle výrobních středisek probírá autor na velmi vhodně volených dokladech, z nichž sice velká část je běžná v příručkových dílech o těchto artefaktech, ale mnohé jsou zde přibrány pro svou kvalitu provedení a příznačné rysy svého typu. Vybrané ukázky s uvedením charakteristických znaků, s datováním a označením původu a místa dnešního sbírkového uložení, se počínají sice exemplářem krétského džbánů, ale pokračují ve vývojové řadě od výtvořů mykénských přes nádoby protogeometrické a stylu orientalisujícího a výtvořů ostrovních manufakturních center k černofigurové keramice protokorintské; z této převzala některé rysy jinak svérázná černofigurová keramika lakonská. Od polovice 6. stol. proniká černofigurová keramika attická a zatlačuje v exportu korintskou. Objevuje se řada signatur hrnčírů a malířů *váz*. Své zvláštní místo zde má hrnčír východořecké oblasti, který se asi usadil v 2. pol. 6. stol. v Itálii (Caere, Vulci). Tř. chalkické *vázy* připisuje autor eubojským osadníkům v již. Itálii a na Sicílii. Značný počet ukázek představuje přední mistry attické pracující technikou červenofigurovou a funerární nádoby s figurální výzdobou na bílém pozadí. Repertoirek dekoracních námětů je značně rozmanitý.

Kniha podává zdařilou formou a jasným výkladem základní poučení o vývoji tohoto druhu výtvarného, při čemž je položen důraz na uměleckou stránku práce řeckých kerameutů, a výběrem dokladů významných svou formou a dekorací poučuje o bohaté tematice. Autor neopomene upozornit na lečteřou analogii nebo shodu tematického nebo formálního podání s památkami v jiných dobách uměleckého vývoje. Počet ilustrací se záběry celkovými a některých pozoruhodných detailů, skoro vesměs v bezvadném provedení, přispívá k příznivému dojmu publikace, jež se hodí jako instruktivní úvod do oboru řecké keramografie. Vybraná bibliografie poskytuje poukazy zvláště na obrazová díla s poučením širším i speciálním. Připojen je index jmen a věcný.

Gabriel Hejzlar

Rolandus Gruendel, Addenda bibliographica praecipue ad CIL e periodico L'Année épigraphique nominato excerpta. Berolini apud W. De Gruyter et socios, 1965, str. 70.

Uži tečnou publikaci pro všechny, kdož pracují s latinskými nápisy, připravil vedoucí oddělen CIL při Německé akademii věd v Berlíně R. Gründel tím, že sestavil srovnání latinských napsů vydaných v CIL i jiných edicích pozdějšího data, jako jsou svody *L. Chatelain*, *Inscriptions latines du Maroc* (Paris 1942), *A. Merlin*, *Inscriptions latines de la Tunisie* (Paris 1944), *St.*

Gsell—H. G. Pflaum, *Inscriptions latines de l'Algérie* (Paris 1922, 1957), J. M. Reynolds—J. B. Ward Perkins, *The Inscriptions of Roman Tripolitana* (Rome 1952). Srovnány jsou i sbírky Dessauovy, Diehlovy aj.

Sympatické jsou úvodní slova vydavatelova, který dává ostatním badatelům k dispozici vyexcerpovaný materiál svého pracoviště a vybízí je k tomu, aby se na oddělení obraceli o informace.

Gründlova publikace usnadní značně práci badatelům a pohodlně jim ušetří značný počet hodin trpělivého hledání. Patří mu za ni náš dík.

Radislav Hošek

Antické novely. (Z řeckých a latinských originálů přeložili Bořivoj Borecký, Karel Hrdina, Rudolf Mertlík a Ferdinand Stiebitz. Vybral, doslov a poznámky napsal Bořivoj Borecký. Str. 215. Praha, KLU, 1965.)

Šťastný počin vydat ukázky antických povídek v češtině provedl už kdysi F. Stiebitz vydáním *Antických povídek* (1930) a *Nových antických povídek* (1931). Ještě šťastnější volbu mělo i KLU, když se rozhodlo vydat tentokrát překlady z antické prózy souborně.

Antické povídky mají v sobě cosi zvláštního. Především nebyly koncipovány — aspoň literárně — samostatně, nýbrž jsou vloženy do souvislejšího výkladu. Ve skutečném životě však žily nepochybně samostatně a byly vyprávěny na veřejnosti. Ten rámec se pozvolna věky rozšpával, Boccaccio z něho podržuje už jen velmi úzkou lištu, a nakonec se vytvořila nezarámovaná anebo jen titulem spjatá novela, případně jen titulem spjatá sbírka novel. Dále mají antické novely to, co je vlastní i dnes povídce. Dýchá nejen životem svého okolí, ale především i něčím neskutečným nebo vzdáleným. Není to romantismus, je to kouzlo exotiky, která se nám jeví mimořádnou svým životem i krajinou. Tak působil Orient i ve stavověku a není náhodou, že řada povídek se odehrává na Východě, kde bezpochyby byla i kolébka tohoto útvaru.

Co vlastně pod pojem antická novela patří a jaké má prvky, vysvětluje v dodatku o vyprávěckém umění starověku vydavatel. Na málo stranách se mu podařilo osvětlit společenský význam povídky, její poměr k obdobným projevům, jakými jsou báj, bajka, pověst aj., i charakterizovat hlavní představitelé.

Základní výběr literárních postav provedl již F. Stiebitz. V dnešním výboru k němu přistupují další postavy překladem příběhů, které se však mnohdy vlastní novele jen blíží. O některých to vydavatel sám uvádí, o jiných se to můžeme rovněž domnívat (Chárón z Lampsaku, Plútarchos). Za to však tu postrádáme ukázkou novely ze zpracování rétorických škol. Do výboru byly zařazeny povídky o „podivuhodných dalekých zemích“ (chybí nám tu slovo Thulé), ale snad bylo na místě uvést i ukázkou z fantastické cesty na měsíc (Lukianos). Stranou zůstaly neliterární povídky, zachované na nápisech, zvláště děkovných, které rozhodně nepatří ani mezi pověsti ani mezi báje, byť v nich mělo božstvo jistou úlohu.

Příkladem antických novel se nám představili úspěšně jako překladatelé prózy B. Borecký a zkušený překladatel poesie R. Mertlík. Při čtení však působí nejvyváženěji stále ještě překlady Stiebitzovy, zatímco ukázky Boreckého jsou ve srovnání s nimi pomalejší, ukázky Mertlíkovy úspěšnější. Je to dojem ne zcela subjektivní, který by měl překladatele vést k zamyšlení při přístupu k překládání. Pro překlad obtížné ukázky překladaťelé správně. Snad mohli jít dále v počestování, zejména R. Mertlík, (str. 99): obsadili pevnost Anymóné — správně a lépe Amymonu; str. 186: z města Erythrai — lépe Eryther. Zastarale působí psaní Capua, Collatia, Collatinus namísto Kapua aj. Nedůsledné je přepisování vlastních jmen Řeků v doslovu, str. 204: Claudius Aelianus (latinsky), ale Flavios Filostratos (řecky). Nezdařený je i překlad hexametru na str. 174: *Božského přátelství vzorem zůstanou smrtelným lidem* (asonance *vzorem – lidem*, cezura.)

Těchto několik poznámek úroveň knihy nesnižuje. Čtenář se při ní opravdu pobaví. Snad je